



Vessige Vattenkraft

Er ref: KN2024/01642

Vår ref:

Datum: 2024-11-19

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.nm@regeringskansliet.se

Nationella planen för att förse vattenkraften med moderna miljövillkor, NAP

Det skulle bli en enkel prövning

Vi ansökte 2013/14 om nya villkor till en dom från 1930-talet som innebar utökning med en ny turbin som kan ta emot ett drivvatten på 3 m³/s vid sidan om befintlig anläggning som använder 1,9 m³/s. I ansökan fanns förslag till skyddsåtgärder för uppströms- och nedströms passager för vattenlevande fauna. Tillstånd gavs av Mark- och miljödomstolen. Tillståndet överklagades av Länsstyrelsen, Kammarkollegiet och Älvräddarna till Mark- och miljööverdomstolen som inte gav prövningstillstånd och domen vann laga kraft. 2017 stod den nya anläggningsdelen klar och har sedan dess producerat ungefär dubbelt mot tidigare. För säkerhets skull ansökte vi att omfattas av NAP men Länsstyrelsen avvisade ansökan med hänvisning till att vi nyss hade fått moderna miljövillkor.

När vi jämför vår prövningsprocess med vad våra kollegor i branschen kämpar med enligt NAP, har det blivit sju resor värre trots, att ambitionen i politiska beslut har varit, att det skulle bli enklare.

- Vi lever med samma vattendirektiv enligt EU före och efter beslutet om NAP.
- Var den svenska lagstiftningen bättre före NAP, eftersom vi lätt fick tillstånd?
- Genomför Vattenmyndigheterna och Länsstyrelserna sitt arbete på rätt sätt?

Vi upplever att problemet sitter där och det grundar vi på:

Vattenförvaltningsförordning 2004:660

2 kap. 4 §

Samverkan

4 § Vattenmyndigheterna skall planera sitt arbete enligt denna förordning så att det möjliggör och uppmuntrar till deltagande av alla som berörs av förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön.

Vi har aldrig uppmuntrats att delta med våra månggenerationers erfarenheter inför fastställandet av miljökvalitetsnormer. Vi har bjudits in till samråd och fått lämna yttranden på flerhundra sidiga dokument med färdiga förslag skrivna på ett svårtillgängligt sätt. Det är inte vad man har rätt att förvänta sig av uppmuntran till samverkan och konsekvensförklaring på ett förståeligt ordval.



Vessige Vattenkraft

- En logisk slutsats av begreppet naturlig vattenförekomst är, att klassningen inte kräver några åtgärder. Därför blir det en logisk kullerbytta, när vattenmyndigheten i nästa andetag anser, att vattenförekomsten är så kraftigt påverkad att åtgärder behövs.
- Därför stämmer inte Vattenmyndighetens generella klassning av mindre vattenförekomster med den verklighet våra kollegor upplever. Vanligen är vattenförekomsterna påverkade av avvattningsföretag (täckdiken), å-rätningar (kanaliseringar) jämte vattenkraftens fördämningar. Logiskt borde vattenförekomsterna klassas som kraftigt modifierade och därmed åsatts en klassning som medfört att kostnaderna för åtgärdernas genomförande bedömts också med ekonomiska förutsättningar. I resultatet av en klassning borde finnas en ekonomisk, social och miljömässig konsekvensbeskrivning.
- I KN2024/01642 framgår att Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet aktivt ska bidra i arbetet med klassificering och normsättning. Det är bra men vi oroas av att det mest kommer att gynna den storskaliga vattenkraften. Varför? Jo i diskussioner hör vi ofta att småskaliga vattenkraftverk är betydelselösa i ett nationellt perspektiv. I varje enskilt fall är det korrekt men sammantaget bidrar branschens installerade effekt på ca 1 GW med 4 – 5 TWh el och det är inte betydelselöst. Det finns dessutom en potential till fördubblad elproduktion inklusive moderna miljövillkor enligt framgången i vår omprövning och ett examensjobb vid KTH. Att genom effektivisering av befintligt småskalig vattenkraft utvinna dubbelt mer energi med bättre miljövillkor ska rimligen betraktas som ett väsentligt samhällsintresse.
- MB 5 kap. 6 §. Det måste bli tydlig för myndigheters tillämpning, att småskalig vattenkrafts samlade bidrag med ca 1 GW och 4 – 5 TWh med möjlig fördubbling inom moderna miljövillkor till elsystemet är ett allmänintresse av större vikt.
- Den i flera steg pågående pausen av NAP visar med all tydlighet att myndigheternas ovanifrånperspektiv på vattenförvaltningen inte fungerar. Den lokala kunskapen måste inhämtas och dess värde respekteras i vattenförvaltningen. I vår prövning tillstyrktes omprövningen av lokal naturskyddsförening och lokal fiskevårdsområdesförening medan regionala och nationella enheter motsatte sig ansökan samt överklagade Mark- och miljödomstolens beslut.
- Erfarenheterna av NAP är så här långt, att en överdriven önskan om miljömässig hållbarhet har fått en dominerande påverkan som medfört långt högre kostnader än planerat och som visar sig ge social påverkan till allvarlig skada på människors hälsa.
- För ett framgångsrikt åtgärdsarbete i landets vattenförekomster, är det därför viktigt, att författnings-, lag- och förordningsförändringar får en så tydlig utformning, att myndigheterna förstår, att det är ekonomisk, social, och miljömässig hållbarhet i balans som leder framåt. Inget av de tre elementen får dominera, för då haltar processen.

Med vänliga hälsningar
Vessige Vattenkraft AB
Jan Åke Jacobson